

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jaro a poezie

Inspirace pro jarní poetické tvoření a rozvoj čtenářských strategií

Iva Štrojsová

MAP II Mnichovohradištsko

2022

Projekt MAP II Mnichovohradištsko je podpořen z OP VVV

www.map-mh.cz

(CZ.02.3.68/0.0/0.0/17_047/0009138)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Seznam básní

František Halas: Co všechno musí dělat jaro

Jaroslav Seifert: Studené jaro. Vítězslav Hálek: Přilétlo jaro zdaleka

Jaroslav Seifert: Jarní

Josef Václav Sládek: Přišlo jaro

Jan Skácel: Stopadesátý sonet o jaru

František Hrubín: Čmelák na dvoře

Josef Václav Sládek: Jaro

Jaroslav Seifert: Jaro, sbohem

Karel Toman: Březen

Jiří Žáček: Beruška

František Halas: Co všechno musí dělat jaro

Zkus si sepsat, co vše musí jaro udělat – co vše se v přírodě na jaře děje. Chceš-li, nakresli to:

Přečti si Halasovu báseň:

František Halas: Co všechno musí udělat jaro

Vytáhnout trávu z hlíny
a nazeleno natřít.
Načernit pěkně stíny
a všechno živé sbratřit.

Všem hadům svléci kůži,
načesat řádně louky,
spočítat lístky růží
a pruty leštit, brouky.

Nachystat noty ptáčkům,
obléci nahé stromy,
vysmát se poškoláčkům,
pozlatit střechy, domy.

Rozmíchat v lese barvy
a kdeco zrána zrosit,
probudit v zemi larvy
a teplo do děr nosit.

Včeličkám květy sladit
a děcka nutit vstávat
a kožich kočkám hladit
a peckám jádra dávat.

Nakresli (případně dokresli) vedle básně, co musí udělat jaro podle Halase.

V čem se lišilo a v čem shodovalo Tvoje a Halasovo pojetí?

Shoda:

Odlišnost:

Jaroslav Seifert: Studené jaro

Vítězslav Hálek: Přilétlo jaro zdaleka

Přečti si dvě následující básně. Označ si v nich motivy – důležitá slova.

Jaroslav Seifert: Studené jaro

Je ještě v mlhách, když je časně,
a v kouřích okno milené,
miluju, sním a píšu básně.
A ty ne?

Pro milence to hrozná zkouška,
krok jara je tak pomalý,
jen schovej svoje roubínová ouška
do šály.

Vítězslav Hálek: Přilétlo jaro zdaleka

Přilétlo jaro zdaleka
a všude plno touhy,
vše tlačilo se k slunci ven, že snilo sen tak dlouhý.
Vylítly z hnízda pěnkavy a drobné děti z chýše,
a pestré kvítí na lukách přeslédlou vůni dýše.
Z větví se lístek tlačí ven a ptáčkům z hrdla lásky,
a v řadrech v srdci mladounkém —
tam klíčí poupě lásky.

Připiš ke každé básni její téma.

.....

Jak spolu básně souvisí? Co je spojuje?

.....

Jak vnímáš jejich popis jara? V čem s ním souhlasíš? Vyber si jednu z básní a napiš o svém pocitu a vnímání jara básníkovi psaní – dopis. (nezapomeň básníka oslovit a v závěru se s nimi rozloučit).

Jaroslav Seifert: Jarní

Kdy je svátek svatého Josefa?

Přečti si následující báseň:

Jaroslav Seifert: Jarní

Když svatý Josef otvírá,
tu zima kvílí: Ouha!
Tesařská ostrá sekyra,
zpod pláště světci čouhá.

Hned vlečku zimě přesekne,
zašlápně špínu sněhu,
a vše co bylo nepěkné,
promění v zpěv a něhu.

Kéž vlaštovky už zavolá,
jež byly s námi loni.
Fialka, skrytá dopola,
pod keřem prudce voní.

Rozepne kvítek spanilý,
strom celý rázem zbělá,
a kde se vezme-za chvíli,
bude na kvítku včela.

Sedne si vprostřed do medu,
aby ji slunce hřálo,
a to je vše, co dovedu,
já vím, že je to málo.

Na druhou stránku tohoto listu se pokus napsat tzv. doporučení. To znamená, že si zapíšeš název básně a jejího autora. Poté píšeš souvislý text, které obsahuje následující informace: o čem je báseň, co myslíš, že báseň vystihuje, jak jsi se při čtení cítil/a, co sis při čtení představoval... Podepiš se.

Připiš i citát (úryvek z básně), který tě z nějakého důvodu nejvíce oslovil, nejvíce na tebe zapůsobil.

Až budeš mít napsáno, můžeš z papíru udělat vlaštovku. Bude-li vhodná chvíle, nech ji letět. Ten, ke komu vlaštovku doputuje, si tvoje slova přečte a dle pokynu vyučujícího si o čtenářském zážitku popovídáte.

Josef Václav Sládek: Přišlo jaro
Podle čeho poznáš, že přišlo jaro?

Přečti si báseň:

Josef Václav Sládek: Přišlo jaro
Zakukala žežulička z doubravy:
„Přišlo jaro, kdo je se mnou pozdraví?
Přišlo, jak by z nebe spadlo, samý květ,
pospěšte si, chcete-li je uvidět!“
„My bychom je pozdravili, ale jak?
My kukati neumíme jako pták.
Ale přec se půjdem na ně podívat;
nekukáme, můžem mu však zazpívat.“

Která píseň se podle tebe hodí k tomu, aby člověk „zazpíval jaro“? .....

Který film se podle tebe hodí k tomu, aby člověk „zazpíval jaro“? .....

Který zážitek se ti vybaví, když se řekne příchod jara?.....

Které místo se ti vybaví, když se řekne příchod jara?.....

Které jídlo se ti vybaví, když se řekne příchod jara?.....

Co děláš ty, když se ti zdá, že přišlo jaro?

Jan Skácel: Stopadesátý sonet o jaru

O čem konkrétně asi bude báseň s tímto názvem?.....

Přečti si s porozuměním následující báseň:

Jan Skácel: Stopadesátý sonet o jaru

Jaro je tak křehké
až se světlo láme
pomalu
slimáčími růžky

se odhodlává tráva
listí má prsty
k zemi svěšené
a ráno nepřestává

po celý den
a trvá přes půlnoc
a do poslední chvíle

na větvi hlohu
zpívá v dešti kos
a šílený je

Na co se potřebuješ zeptat? .....

O kterých částech básně by sis potřeboval pro lepší porozumění popovídat? Označ je v básni.

Na co si myslíš, že by potřebovali znát odpověď tvoji spolužáci?

.....

Kdo ti pomůže s hledáním odpovědí? Na koho se obrátíš?.....

Po práci: Co jsi zjistil? Na co jsi přišel?.....

.....

.....

Jak by sis při podobné práci počínal příště? .....

Co se ti ještě honí hlavou?.....

František Hrubín: Čmelák na dvoře
Přečti si první sloku.

František Hrubín: Čmelák na dvoře

Hleďme, hleďme bručila,
kdopak ho sem posílá?
Bručí, bručí, je to bručil,
zatím se víc nenaučil.
Pročpak nejsi v jeteli?

Jak bude asi báseň pokračovat?.....

Zkus napsat vlastní dvojverší, kterým by báseň mohla pokračovat.

.....
.....

Pusť se dál do čtení:

– Včely mě tam nechtěly,
že prý mají málo medu,
tak sem letím na besedu

Podobalo se tvoje pojetí tomu, co vytvořil František Hrubín? V čem?.....

V čem se případně lišilo?.....

Pusť se do dalšího čtení:

– Vrr, vrr, haf, haf, bručile,
to je trochu zpozdilé,
dej si pozor na slepici,
sní tě jako kukuřici!

Zob, zob a máš po slávě!
Ať vyletíš jedna dvě...
...a tak bručil zase letí.
Slyšíte, jak bručí, děti?

Jak bys báseň ukončil ty? .....

Který úkol bys pozměnil? ..... Jak?.....

Co bys příště uvítal?.....

Josef Václav Sládek: Jaro

Která slova se Ti vybaví, když se řekne jaro? .....

Co tedy podle tebe jaro charakterizuje?.....

Přečti si následující báseň:

Josef Václav Sládek: Jaro

Jaro přišlo do kraje,
děcko laškovité,
v očích mělo fialky,
v líčkách šotky skryté.
Kučeravé kadeře
zářily jak slunce,
rosu jako dýmanty
mělo na korunce.
Na ramenech motýlí
křídla dvě se třpytí,
roucho světle zelené
v rybníku jak síť.
Kolem roucha z šípkových
poupat mělo pásek,
nad ním zrovna u srdce
zpíval sedmihlásek.

Zakresli, jak si J. V. Sládek představuje jaro – zkus jeho představu načrtnout.

Jaké je tedy podle Sládka jaro? Jak ho popisuje?.....

Co ti v jeho básnickém popisu chybí?.....

Co bys naopak vynechal?.....

Jaroslav Seifert: Jaro, sbohem

Proč dává asi někdo jaru sbohem?.....

Kdy tak asi činí?.....

Přečti si následující báseň:

Jaroslav Seifert: Jaro, sbohem

Dobře se sedá v břehu kamenitém,
rozkvetlá větev je bezděčným krytem.

Ať řeka plyne zůstávajíc s námi,
a stříbro rybek padá šupinami.

Ten lesklý peníz, který nepatří mi,
zaplatí za nás lehkovážné rýmy.

Z těch bílých květů chtěl jsem nedočkavý
podat ti hrušku plnou sladké šťávy,

abys ji vzala, vtiskla roztomile
do křehké slupky svoje zoubky bílé.

Už se mi ale ztrácíš do vzpomínky,
polibky hořké dává kuřák dýmky.

Co je podle tebe hlavní myšlenkou básně?.....

Vymysli si min. dvě otázky, které se vztahují k básni.

.....
.....

Pokus se se spolužákem hledat na otázky odpověď. Jak jste dopadli? Rozepiš se o vašem hledání odpovědí:

.....
.....

Karel Toman: Březen

Co vše se podle tebe děje v přírodě v březnu? Zkus si při tom vyplnit následující tabulku 4P

Nejdříve vyplň první tři políčka.

Poté si přečti báseň.

Nakonec vyplň i pole poslední.

Představ si, co se děje v přírodě v březnu.	Přidej detaily toho, co se děje v přírodě v březnu.	Předvídej, co se děje dál. Rozšiř svoji odpověď.	Potvrď si to. – napiš si, zda to tak vnímá i básník.
Kvetou květiny	Na mokřích místech rozkvetly první bělostné bledulky.	V lese za dědovou chalupou na podmáčeném místě se se začátkem jara objeví první bílé kvítky bledulek – ohlásí mi, že jaro už je tady a že ostatní kvítky na sebe dlouho nenechají čekat. I já vyrazím do lesa obdivovat krásu přírody.	Sládek vnímá jaro jako dítě s fialkovými očima s rouchem z šípových poupátek. Každý máme jinou představu příchodu jara. V květinových motivech se shodujeme.

Karel Toman: Březen

Na naší studni ráno hvízdal kos.
Jde jaro, jde jaro.
A když jsem okno na sad otvíral,
šeptaly pukající pupeny:
Jde jaro, jde jaro.

Bez chvěje se a hrušně čekají.
Jde jaro, jde jaro.

Zas novým třpytem rozkvétá ti vlas
a nových kovů napil se tvůj smích.
Jde jaro, jde jaro.

Bože můj,
obnoviteli, obroditeli,
na srdce v sněhu pamatuj.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Jiří Žáček: Beruška

Nakresli si obrys berušky.

Do jejího obrázku vpiš vše, co o berušce víš nebo si myslíš, že víš.

Přečti si báseň:

Jiří Žáček: Beruška

Beruško,
půjč mi jednu tečku!
Třeba tu,
co máš na zadečku.
Musím ji napsat
za větou,
ať se mi slova
nepletou.

Připiš do okolí svého obrázku berušky to, co ses případně z básně dozvěděl.

Co bys berušce napsal jako svoji odpověď? Nezapomeň básníka oslovit. Pokus se o min. dvojverší, do kterého zformuluješ svoji odpověď básníkovi.

